

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Felisa Eizagirre Ibarguren

*Zarautz,
Gipuzkoa
(1914)*

Aurkibidea

Biografia

Urteta auzoko Gurmendi baserrian jaioa. Aita bertakoa zuen eta ama, berriz, Askizukoa. Zortzi senide izan ziren aurrerakoak. Auzo eskolan ibili zen. Esnea partitzen zuten, astoarekin. Umezain joan zen kalera, Zarautzera. Hainbat urte egin zituen zerbitzatzen, eta gero Irunera joan zen bizitzera, ahizpari laguntzeko. Anakan ezagutu zuen senarra izango zena. 27 urterekin ezkondu zen, Agerre baserrira. Bi seme izan zituzten.

Zintak

ZAR-130

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-03-31
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Gurmendi baserrian jaioa

- **Erref:** ZAR-130/002
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:01:51. **Bukatu:** 00:04:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Gurmendi baserrian jaio zen. Bertakoa aita zen, ama Askizutik etorria zen. Bi bizitzako baserri handia zen, tolare eta guztikoa, eta sail handiak zituen. Bizilagunekin ondo konpontzen ziren eta erdibana erabiltzen zituzten hainbat tresna.

2. Beheko suarekin prestatzen zuten janaria

- **Erref:** ZAR-130/003
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:04:26. **Bukatu:** 00:06:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Baserría » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Zortzi anai-arreba ziren. Ohe bakarrean binaka lo egiten zuten. Beheko suarekin prestatzen zuten janaria eta ondo jaten zuten. Mahai bakarrean egiten zituzten otorduak denek batera.</p>

3. Amonarekin errezatzen

- **Erref:** ZAR-130/004
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:06:15. **Bukatu:** 00:07:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Anai-arreba gazteenak amonak zaintzen zituen arratsaldean eta errezatzen erakusten zien oso goiz.

4. Animali asko etxean

- **Erref:** ZAR-130/005
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:07:50. **Bukatu:** 00:08:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Animali asko zituzten etxean: zortzi behi izaten zituzten, txahalak, astoa, zerria, ardiren bat...</p>

Transkripzioa

-Ta zuen etxian zenbat animali-ta?

-Animaliak, animaliak asko. Zortzi behi korriente eoten zian, zortzi behi ta geo txahalak-eta asko osake. ikuillua guk esanten gendun, ikuillua o [eya] hemen. ikuillua ondo betia eoten zen. Astuak, txerriak, ardi bat´e bai, askotan hiltzeko ekarriya. Eta hola izaten zen, baino animalia asko eukitzen gendun.

5. Esnea banatzen astoarekin

- **Erref:** ZAR-130/006
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:08:33. **Bukatu:** 00:09:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Zarautzen banatzen zuten esnea, astoa hartuta. Amak esandako erosketak ere egiten zituen bide batez eta ondoren eskolara.

6. Auzoko eskolara joaten zen

- **Erref:** ZAR-130/007
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:09:29. **Bukatu:** 00:12:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Auzoko eskolara joaten zen. Bizilekua ere bazuen eskolak. Hasierako urteetan Kalixto izeneko gizon batek ematen zizkien eskolak. Ondoren maistra etorri zen eta bertan bizi izan zen familiarekin.

7. Eskola erdaraz jasotzen zuten

- **Erref:** ZAR-130/008
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:12:20. **Bukatu:** 00:14:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Francisca Alberdi zen maistra eta Nikolas Mujika bere senarra margolaria zen. Ameriketara bolada batzuk pasatzen zituen. Eskolak erdaraz jasotzen zituzten, irakasleak euskaraz jakin arren. Arratsaldeak laboreak egiten zituzten. Oroitzapen ona du.

8. Eskolan euskara debekatuta

- **Erref:** ZAR-130/009
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:14:06. **Bukatu:** 00:15:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Eskolan ez zieten euskaraz egiten uzten. Zigortu egiten zituzten. Errezatu ere egiten zuten.

9. Gerrak tristura ekarri zuen

- **Erref:** ZAR-130/011
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:17:44. **Bukatu:** 00:20:45

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Gerra hasi zenean, Zarautzen zegoen umezain. Soldaduak kamioietan pasatzen ikusi zituen. Jende askok alde egin zuen, Bilbora, Nafarroara... Tristura sartu zen. Kartzelaratzeak, emakumeei ile-mozketak...</p>

Transkripzioa

- Hasi zenian, gogoratzen dezu gerra nola hasi zen?
- Bai. Nola ordun ni Zarautzen neon, ni eskolatik irten ta jun nintzan niñera kalera. Eta jun nintzen eta ni Zarautzen neon eta igande illuntze batian hasi zian Guardia Armadak kamionaka, kamionak jo, pasa bat eta pasa bestia eta jende guztia aidian jarri zuten. Zian pues, zeak, este, Guardia Armadak.
- Asaltokuak?
- Bai, kamionkak pasatzen zian ta jende guztiya aidian jarri zeen. Eta geo, ba, hurrengo egunian, pues, jendia martxatu zen; jendia, bertako jendia, kanpoa jun zien, ta ba, batzuk Bilbao aldea, bestiak Naparra aldea, eta hola jendia galdutzen ta hola tristuraz sartutzen. Asiske, hasi zen gerra, baiño tristia. Bela hasi zien jendia kartzelan sartzen, alkarri, alkarri falta billatzen... ta...
- Kartzelarik Zarautzen bertan? Kartzela bazeon Zarautzen?
- Bai, bazen, baiño kanpoa eramaten zittuzten gehienak, kanpoa, ez dakit noaiño, Zarautz... Donostira eo. Eta itten zittuzten... aitte ta, beno, nazionalistak zielako, alabai illia dana moztu ta paseo zea guztiyan, kale batetik besteaiño pasiatu. Egunero eamaten zuten illia moztu-moztu inda neska bat, bere gurasuak nazionalistak zialako. Ta holakuak itten zittuzten. Bela hasi zian gaizki itten alkarri.
- Ta neska hori bera bakarrik? Neska horri bera bakarrik, berari bakarrik, pertsona bati bakarrik?
- Bi guardikin, bi guardikin juten zen kalia barrena.
- Baiña berari bakarrik moztu zioten illia?
- Bai, bai...
- Neska horri?
- Bai, bat bakarrik ikusi nun. Ta hola.
- Ordun, tristia.
- Ooo, ez nuke nahi berriz ikusi, gerra denboako kontuak tristiak oso.

10. Baserria erre egin zitzaien

- **Erref:** ZAR-130/012
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:20:45. **Bukatu:** 00:23:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Bere bi anai soldadu eraman zituzten. Handik bi hilabetera baserria erre zitzairen. Herritarrek konturatu ziren. Etxekoak kanpoan ari ziren lanean eta animaliak salbatu zituzten. Herritarrek lagundu zieten ondoren.

11. Umezain gazte garaian

- **Erref:** ZAR-130/013
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:23:08. **Bukatu:** 00:26:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Bi ume zaintzen zituen jostun baten eta egur-langile baten etxean. Etxea garbitu, umeen arropak garbitu, haiekin pasearan irten eta horrelako lanak egiten zituen. Galtza motzekin janzten zituen umeak eta txikiena "txanpilla"rekin bildu eta fajatu.

12. Baserrian kanpoko lan asko izaten zen

- **Erref:** ZAR-130/014
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:26:47. **Bukatu:** 00:28:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa

Laburpena:

Umezain aritu aurretik baserriko lanetan aritzen zen familiako beste kideekin. Soroan lanean, artoa zuritu eta aletu, babarruna ere bai... lan asko izaten zuten kanpoan. Artoaren zorroak koltxoi moduan erabiltzen zituzten.

13. Erramu bedeinkatua soroan

- **Erref:** ZAR-130/015
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:28:15. **Bukatu:** 00:31:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Apaiza amonarengana urtean bi aldiz joaten zen. Erramua bedeinkatutakoan, soroaren erdian jartzen zen pusketa bat. Ur bedeinkatua beti izaten zuten oheburuan. Lotara aurretik, behatza busti eta aitaren egiten zuten harekin.

14. Ez zuten umeak Paristik zetozenik sinesten

- **Erref:** ZAR-130/016
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:31:02. **Bukatu:** 00:32:51

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Umeak jaiotzen zirenean, Paristik zetozeela esaten zieten baina hamar anai-arreba izan zirenez, igartzen zuten amari zer gertatzen zitzaion. Aldameneko andreak laguntzen zion erditzean. Medikua etorri orduko umea jaiota egoten zen askotan.

15. Erditu ostean, ama etxean egon behar

- **Erref:** ZAR-130/017
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:32:51. **Bukatu:** 00:36:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Umeak azkar bataiatzen zituzten. Senideak, aita-amabitxiak... eta gero merienda egiten zuten. Ama zortzi egun edo gehiago ohean egoten zen haurra izan ondoren eta geroago elizara joaten zen umearekin, lanean hasteko baimen modura edo. Ordura arte, ezin zen etxetik irten.

16. Baserria bi aldiz berreraiki zuten

- **Erref:** ZAR-130/018
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:36:16. **Bukatu:** 00:38:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Garia prestatzea lan handia zen. Baserria erre zitzaienean, garia ere bai. "Marquesa de Murua"rena zen baserria, beraiek errentan zeuden. Jabeak ez zuen etxea berreraikitzerik nahi baina azkenean lortu zuten. Gerra garaiko materiala txarra zenez, berreraiki egin zuten bigarrenenez.

17. Anaia ezkontutakoan, bera neskame joan behar

- **Erref:** ZAR-130/019
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:38:42. **Bukatu:** 00:39:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Anai zaharrena etxera ezkondukoan, gainontzekoek alde egin behar izan zuten eta Felisa neskame joan zen Zarauzko etxe batera.

18. Gerra garaian Irunera joan eta bertan geratu zen

- **Erref:** ZAR-130/020
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:39:34. **Bukatu:** 00:41:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Gerra garaian ahizpari laguntzera joan zen Irunera eta bertan geratu zen bizitzeko. Lanean hasi eta hogeita zazpi urterekin ezkondu zen bertako gizon batekin haren etxera, Agerre baserrira.

19. Anaka auzoa nolakoa zen lehen

- **Erref:** ZAR-130/021
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:41:43. **Bukatu:** 00:43:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Asko aldatu da Irun ordunik. Anaka auzoan baserri batzuk eta "casas baratas" izeneko etxebizitzak zeuden. Irun erreta ikusi zuen, denbora luzez.

20. Orio eta Aiako festetan, dantzan eta erroskilak jaten

- **Erref:** ZAR-130/023
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:44:09. **Bukatu:** 00:47:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Igandetan dantza soltean aritzen zen gaztetan, karta-jokoan ere bai. Helduta dantzan egitea debekatua zegoen eta berak ez zuen ikasi. Oriora, Aiara, Laurgainera... festetara joaten ziren. Ilundu orduko etxera bueltatzen ziren. Erroskilak jaten zituzten.

21. Abarketekin mendi bidean, zapatekin kalean

- **Erref:** ZAR-130/024
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:47:25. **Bukatu:** 00:48:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Bideak lohituta zeudenean, abarketa zaharrak jantzita ibiltzen ziren. Herrira heltzerako, alberga bat zegoen eta han garbitzen zituzten hankak, zapata garbiak jazteko.

22. Kanpotik etorritako aristokraziak erabiltzen zuen autoa

- **Erref:** ZAR-130/025
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:48:42. **Bukatu:** 00:50:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Oporrak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

Autorik ez zuten izan etxean sekula. Dirudunek izaten zituzten, txofer eta guzti. Gerra aurretik bazen Zarautzen kanpotik etorritako aristokrazia eta haiek erabiltzen zuten autoa. Udatiar asko izaten zen Zarautzen.

23. Ura putzuzuloetatik marmitetan eramaten zuten etxera

- **Erref:** ZAR-130/026
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:50:23. **Bukatu:** 00:53:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Nagusitu arte ez zuten argindarrik izan etxean. Harri batzuekin sua egiten zuten edo kandelak erabili edo petroleoarekin bestela. Ura ere berandu ekarri zuten etxeraino. Esne-marmidak betetzen zituzten urez putzuzuloetatik eta horrela konpontzen ziren. Auzoaren izena Urteta da, edozein lekutan putzuzuloak zeuden eta.

24. Lixiba etxe aurreko albergan eta errekan

- **Erref:** ZAR-130/027
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:53:20. **Bukatu:** 00:56:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Lixiba egiteko etxe aurrean alberga bat izaten zuten. Han "kuela" izeneko egurrezko lekuan ipintzen zuten arropa eta erramu adar batekin egosi egiten zen. Jaboiaren ordezkari batzuk izaten ziren eta hura botatzen zitzaion arropari. Errekan aklaritzen zuten gero arropa asto gainean eramanda.

25. Komuneko zuloak ikuilura ematen zuen

- **Erref:** ZAR-130/028
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:56:11. **Bukatu:** 00:57:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Bainatu etxean egiten ziren. Komunean zuloa zegoen, egurrezko egiturarekin, eta ikuilura joaten zen. Egunkaria edo erabiltzen zuten garbitzeko.

26. Anaiak Argia egunkaria erosteko ohitura zuen

- **Erref:** ZAR-130/029
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:57:36. **Bukatu:** 00:59:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

Argia egunkaria erosten zuen anaia zaharrenak eta ondoren besteek ere bai. Irratia ezkondu eta gerora izan zuen lehenengoz. Tertulian aritzen ziren.

27. Anaiak bertsopaperak erosten zituen igandeetan

- **Erref:** ZAR-130/030
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:59:05. **Bukatu:** 01:01:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

<p>Ipuin, txiste eta kontuak erabiltzen zituzten tarteka. Fernando Amezketarrarenak askotan aipatzen zituzten. Igandetan bertsolariek bertsopaperak saltzen zituzten eta anaiak beti erosten zituen.</p>

28. Zarauzko euskara mantendu du

- **Erref:** ZAR-130/031
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:01:38. **Bukatu:** 01:02:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Zarauzko hizkera mantendu du Irunen bizi arren. Gurasoek ez zekiten erdaraz bat ere. Beti euskaraz bizi izan da.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com